

Operasjon Dagsverk

I 60 år har ungdom i Norge satt av en skoledag i året for å jobbe til inntekt for viktige saker rundt om i verden. Vårt jubileum er en hyllest til generasjonene av elever som brukt tid og krefter på å bygge broer, skape håp og bidra til en bedre fremtid for ungdom i andre land.

Verden er urettferdig.
Du kan gjøre noe med det.

innhold

10 Livslangt engasjement

med Erna Solberg

18 Første leder

med Lars Alldén

20 Kunnskap og handlekraft

OD i skolen

32 Elevmedvirkning

OD og skolekomiteen

35 Årets prosjekt

Utviklingsfondet i Guatemala

40 Elevdemokrati

prosjektvalg som verktøy

46 Ekte arbeidserfaring

med Sebastian Pandonis

54 Ungdomsfrivillighet

en sentral rolle i gjennomføringen

64 Fra sosial angst til foredrag for 1000 elever

av Simon Aldra

72 Hvordan kan vi sikre at alle barn og unge lærer i skolen?

av Mathias Slettholm

Tobias Dahle

Leder 2023 og 2024

Operasjon Dagsverk feirer 60 år med en stolt historie av engasjement og solidaritet. Siden 1964 har skoleelever i Norge engasjert seg for en mer rettferdig verden, og gjennom deltakelse i OD har de fått en dypere forståelse av globale utfordringer i Asia, Afrika og Latin-Amerika.

Vi støtter alltid prosjekter med utdanning og ungdom i fokus. Utdanning er nøkkelen til å møte dagens utfordringer og fremme samfunnsendringer, og er en investering i fremtiden. Den gir folk muligheten til å kjempe for sine rettigheter og er en forutsetning for et velfungerende demokrati. Kunnskapen og ferdighetene som formidles gjennom OD, skaper livsvarige endringer og bygger en bedre verden for alle.

Vel så viktig er holdningsendringene vi skaper her hjemme i Norge gjennom Internasjonal Uke. Hvert år når vi ut til titusenvise av elever og lærere, og hvert år velger titusenvise av elever å bruke én skoledag på å arbeide for at ungdommer i andre deler av verden skal få samme muligheter til utdanning og utvikling som dem selv. Vi jobber for en bedre verden ved å sette global urettferdighet på timeplanen i den norske skolen. Det er ambisiøst. Men vi endrer ikke verden på en dag. Vi endrer den én dag av gangen.

Jeg vil takke alle som har bidratt til å gjøre OD til det det er i dag – elever, lærere, frivillige, samarbeidspartnere og støttespillere. Deres innsats er uvurderlig, og sammen skal vi fortsette å jobbe for en verden hvor alle ungdommer får muligheten til å realisere sitt potensial.

Tobias Dahle

ungdom

OD feirer i år sitt 60-årsjubileum, og markerer dermed seks tiår med ungdomsdrevet engasjement og global solidaritet. Det som gjør OD unikt, er den ungdomsstyrte tilnærmingen som gjennomsyrrer hele organisasjonen. Fra planleggingen av Internasjonal Uke til gjennomføringen av OD-dagen, står ungdommen i sentrum. Hvert år mobiliseres flere tusen frivillige over hele landet, noe som viser at OD fortsatt har en sterk tiltrekningskraft på unge mennesker.

Ungdom er ikke bare involvert i gjennomføringen, men spiller også en avgjørende rolle i prosjektene som støttes av midlene jobbet inn på OD-dagen. Gjennom seks tiår har OD bidratt til å styrke ungdommens stemme både nasjonalt og internasjonalt, og jubileet er en anledning til å reflektere over betydningen av ungdoms engasjement i kampen for en bedre verden.

uansett

Lina, 22 år

OD 2023 skal styrke trygge fellesskap, gi muligheter og alternativer til vold i Colombia.

livslangt engasjement

Erna Solberg var leder for OD i 1979. Det året gikk pengene fra OD-dagen til å bygge skoler i Jamaica. På den tiden var vold og politisk undertrykkelse en stor del av den jamaicanske hverdagen.

Fortell om noe du husker godt fra da du var OD-leder i 1979

-Det jeg husker aller best var da jeg reiste til Jamaica for å besøke prosjektet vi hadde der med yrkesopplæring. Å se hva andre ungdommer sliter med gir et nytt perspektiv også på vårt samfunn. Og så husker jeg mange engasjerte skolebesøk for å formidle hvorfor OD var viktig.

Hva lærte du av å være OD-leder?

-Jeg lærte veldig mye nyttig om det å drive en organisasjon og hvordan det er å lede frivillige. Du må oppmuntre og sørge for at folk virkelig ønsker å gjøre en innsats. Så tror jeg også at alle som er med i OD lærer noe nyttig om det å stå på litt ekstra for noe du selv ikke nødvendigvis får noe igjen for.

Hvorfor er ungdomsengasjement viktig?

-Hvis alle gjør litt, kan vi sammen få til veldig mye. Ungdom kjenner best sine utfordringer, kjenner igjen utfordringene til ungdom i andre land – derfor kan de også peke på bedre løsninger. Og så har ungdom mye skaperkraft som rett og slett kan gjøre verden bedre.

Er det noe annet du vil formidle til lærere som vurderer å ha OD på sine skoler?

-At det bør de gjøre! Og hvis de har bestemt seg håper jeg de fremsnakker hvor viktig det er å engasjere seg og den nyttige erfaringen man får.

Erna Solberg

Leder 1979

Tobias Dahle

Leder 2023 og 2024

19

64

prosjekter
siden 1964

og det funker

Vi støtter utdanningsprosjekter som skal bidra til utvikling for ungdom som blir født med begrensede muligheter i livet. I alle våre prosjekter er ungdom selv med og tar avgjørelsene, legger premissene, og jobber for egne, og andre ungdommers rettigheter.

I en tid hvor globale utfordringer som klimaendringer, fattigdom og urettferdighet stadig blir mer komplekse, er ungdommens stemme viktigere enn noensinne. OD viser at små handlinger kan ha stor betydning, og at når ungdommen tar ansvar, kan verden bli et litt bedre sted, én dag av gangen.

1964: Det første OD-prosjektet gikk til å bygge skoler i Algerie.

1978: Støtte til yrkesskoler og barnehager for flyktninger fra Kambodsja i Thailand.

1986: Skoletilbud til barn og ungdom i frigjorte områder av Afghanistan.

1991: OD-kampanjen var et nordisk samarbeid, hvor OD i Norge hadde koordineringsansvaret. Innjobbede midler gikk til å støtte ulike utdanningsprosjekter i Brasil og Chile.

2009: Støtte til ungdom med nedsatt funksjonsevne i Malawi, Mosambik, Uganda og Sør-Afrika. Ungdom gjennomførte holdningskampanjer og drev rettighetsarbeid.

2018: Støtte til ungdom i Palestina for å fremme fredsarbeid, likestilling og mental helse.

2021: Støtte til å skape trygge møteplasser, hjelpe ungdom som sliter på skolen og gi opplæring i politisk påvirkning i Sør-Afrika.

Visste du at

OD gjennom sine seksti leveår har hatt prosjekter i 57 forskjellige land?

i løpet av 60 år har ungdommer i Norge jobbet inn over en milliard norske kroner?

det har vært flest OD-prosjekter i Brasil og Sør-Afrika, med ni prosjekter i hvert land?

I 1990 samarbeidet OD med Amnesty om prosjekter i til sammen 25 land i Afrika, Asia og Latin-Amerika, med fokus på menneskerettigheter.

Foto: Santiago, Chile – Juan Manuel Núñez Méndez

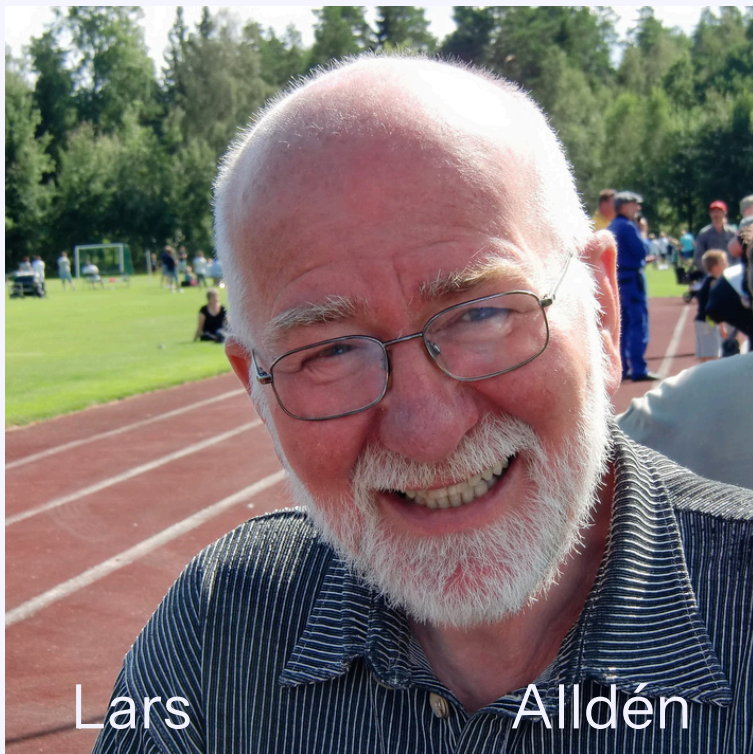

Foto: Privat / Lars Alldén

første leder

OD sin første leder var Lars Alldén i 1964. Den gang ble det jobbet inn midler til bygging av skoler i Algerie, et land der halvparten av befolkningen var under 20 år etter den voldsomme frigjøringskrigen fra 1954 til 1962. OD satset derfor på ungdom i form av utdanning, med troen på at utdanning er nøkkelen til en bedre framtid.

-Vi kalte det først "Ungdom hjelper ungdom", og hadde hovedvekt på at man skulle gi en dag. Det var ikke et helt nytt konsept, men det var første gang at elevene selv sa at "dette skal **vi** styre med". "Det er vi som steker vaflene, det er vi som skal bestemme hva pengene skal brukes til, det er ikke rektor som finner på dette", forteller Lars om oppstarten.

Hva husker du først og fremst når du ser tilbake på din tid som OD-leder?

-Det jeg har gode erindringer om, er at jeg ble behandlet som et voksent menneske. Jeg var ikke bare en elev i 5B. Jeg kunne ringe til aviser, snakke med generalsekretærer i humanitære organisasjoner, og kontakte rektorer som var litt vrangvillige. Og føle at nå er jeg ikke lenger bare en elev, nå er jeg et ungt voksent menneske, som tar kontakt og blir lyttet til. Det er et av de bestående minnene jeg har fra OD-tiden min.

Hvilken betydning hadde lederrollen for deg i etterkant?

-Fordi jeg hadde vært med på dette ble jeg spurt om å gjøre andre ting senere. Jeg ble engasjert i politisk arbeid og var blant annet leder av Norsk aksjon mot apartheid, som var et direkte resultat av mitt engasjement for Afrika, ikke-diskriminering og antirasisme. Jeg hadde fått mye erfaring i hvordan man driver organisasjoner og hvordan man får folk med seg.

Hvordan er det å se OD, og det dere startet opp på 60-tallet, nå 60 år senere?

-Vi tenkte ikke på at dette skulle bli noe varig som skulle figurere 50 og 60 år etterpå. OD er ikke et pålegg vi møter. Det er ingen lover eller bestemmelser som sier at dette skal gjøres. Hver gang det har vært OD har noen måttet bestemme seg for at dette vil de gjøre, at de er de frivillige som nå tar dette videre. Det at noen hvert år har valgt å fortsette med OD, det gjør meg veldig stolt.

Ikke fordi vi er like,
men fordi vi er like mye verdt.

kunnskap og handlekraft

I en tid der globale utfordringer som klimaendringer, konflikter og sosial ulikhet preger overskriftene, er det avgjørende at undervisningen ikke bare formidler kunnskap, men også fremmer en dypere forståelse og engasjement blant ungdom. OD er mer enn en årlig innsamlingsaksjon. OD bevisstgjør unge om de store globale spørsmålene, og viser dem at de har handlekraft og makt til å påvirke. Gjennom OD har norske skoler en unik mulighet til å utdanne unge mennesker som kan gjøre en forskjell.

Les mer om OD i skolen →

Flere skoler har gjort informasjonskampanjen Internasjonal Uke (IU) til en viktig tradisjon, hvor timeplanene oppløses for å gi rom til samarbeid på tvers av fag, linjer og trinn. På Levanger VGS har OD blitt en integrert del av undervisningen, noe både elever og lærere drar stor nytte av.

-Jeg står daglig overfor utfordringen med å forklare komplekse og ofte urovekkende globale hendelser til elevene. Min erfaring er at OD gir ungdommer en unik mulighet til å anvende og oppleve demokrati i praksis, noe som er avgjørende for å forstå viktigheten av å engasjere seg. Gjennom aktiv deltakelse får elever lære hvordan deres handlinger og engasjement kan påvirke globale utfordringer og hvordan solidaritet ikke bare er et ideal, men en praktisk og virkningsfull handling.

Mari Anna B. Friedrich, miljøveileder og lektor

det nytter

Sentralt i OD er det å koble kunnskap til handling. Dette er i tråd med opplæringslovens formålsparagraf, som påpeker at undervisningen skal bygge håp for fremtiden og vise at innsatsen til hver enkelt har betydning. Judith Klein, samfunnsgeograf og PhD-stipendiat, påpeker at uten handlingsalternativer kan kunnskap føre til avmakt snarere enn makt:

-Når ungdom ser at deres valg og innsats har betydning, skapes håp og engasjement for en mer rettferdig verden, noe som er helt essensielt når skolen underviser om temaer som bærekraftig utvikling og de andre tverrfaglige temaene. Undervisningen må fremme refleksjon, dialog, deltakelse og mening, noe som innebærer utforskende arbeidsmetoder, der elevene får stille spørsmål og samarbeide, på tvers av fagdisipliner, klasser og trinn.

Judith Klein, Samfunnsgeograf, PhD-stipendiat og lektor, på Senter for Samarbeidslæring for bærekraftig utvikling (CCL) ved Høgskolen i Innlandet

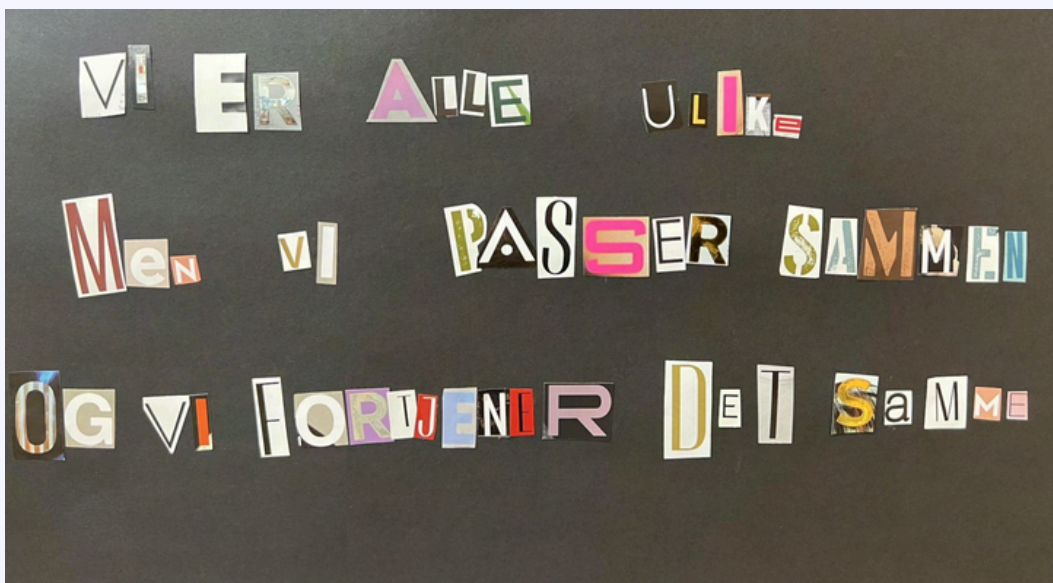

Foto: Levanger VGS

OD er en viktig brobygger mellom det globale, nasjonale og lokale

-Ungdom er løsningen på mange utfordringer verden står overfor i dag. OD tar ungdom på alvor og legger til rette for tverrfaglig arbeid, gjennom Internasjonal Uke, ODs informasjonskampanje, og spennende oppgaver som elevene selv må løse. I mange år har vi jobbet tett og nært med OD for å sikre handlingskompetanse innenfor rammen av det som kreves fra skolene.

FN-sambandet

Resultatene er tydelige. På Levanger VGS går OD hånd i hånd med ulike fag og adresserer direkte de tverrfaglige temaene bærekraftig utvikling, folkehelse og livsmestring, samt demokrati og medborgerskap. Ved å integrere disse temaene gjennom praktiske og meningsfylte prosjekter, utvider vi forståelsen og ferdighetene til våre elever langt utover det tradisjonelle klasserommet. Skolen ser ikke bare elevengasjement, men også en sterkere kobling mellom fag og virkelighet.

-Vi som skole ser på det som en investering både i elevenes faglige fremgang, men også som en investering i det å skape informerte, ansvarlige og engasjerte ungdommer. Vi forbereder ikke bare våre elever på eksamen, men også livet i et globalisert verdenssamfunn.

Mari Anna B. Friedrich

Verdal VGS har en lang historie med deltakelse på OD, og Internasjonal Uke har blitt en del av skolens kultur, der både elever og lokalsamfunnet involveres i aktiviteter som fremmer læring om globale spørsmål. Hvert år setter skolen av tre hele dager til Internasjonal Uke, der elevene jobber med prosjektlandet og formidler det de har lært til medelever og til lokalbefolkningen ved å lage stands, filmer, sceneinnslag og/eller andre kreative løsninger under en "IU-fest".

-Vi har stort fokus på at alle programområder skal tilpasse årets prosjekt til seg. Det er viktig at klassene har noe konkret å jobbe med allerede fra mandag morgen, slik at de ikke bruker tiden til å diskutere hva de skal gjøre. Slik får man engasjert elevene fortere, og lærerne har en oversikt og plan. De ulike programområdene har i tillegg sitt arbeidsansvar i løpet av disse dagene, og spesielt under IU-festen, der Salg, Service og Reiseliv eksempelvis har ansvar for billettsalg og loddsalg, og Byggfag har ansvar for opp- og nedrigg av scene. For å sikre at OD er og forblir en del av skolen og ikke et enkeltindivids prosjekt, har vi både en elevkomité og en ansattkomité der lærere fra alle programområdene er medlemmer i komiteen.

Rita Hansen, adjunkt

Sjekk ut Verdal på Instagram: [iu_verdal](#)

Foto: Verdal VGS

felleskap

Foto: Verdal VGS

Fellesskapsfølelsen og samholdet mellom elever og lærere før, under og etter OD er noe som går igjen.

- I mange år har vi sagt «klassen før og etter IU/OD». Dette fordi vi, og elevene seg mellom, blir kjent med hverandre på en helt annen måte enn i den vanlige klasseromssituasjonen. Elevenes styrker kommer frem på helt andre måter, som vi (dessverre) ikke får sett i den vanlige skoledagen. Vi har også stort fokus på at klassene skal gjøre noe for klassemiljøet i løpet av disse dagene, noe vi ser mange også gjør. Slik ser vi at det blir en tryggere og bedre læringsarena for klassene.

Rita Hansen

Også ved Levanger VGS er «vi»-følelsen sentral i gjennomføringen av OD.

- Vi ser at både elever og ansatte skaper gode relasjoner gjennom aktivitetene under Internasjonal uke. OD har positive ringvirkninger på både skolemiljø og læringsmiljø i klassene og generelt på skolen. Gjennom Internasjonal Uke opplever elevene ikke bare økt kunnskap, men også styrket samhold og et bedre læringsmiljø.

Mari Anna B. Friedrich

- Som tidligere elev ved Verdal videregående skole, vet jeg at det gjøres en formidabel innsats med å arrangere Internasjonal Uke og Operasjon Dagsverk. Denne uka er særlig viktig fordi den gir elevene, lærerne, foreldre og verdalingene kunnskap og innblikk om utfordringer vi til daglig ikke hører om.

Fylkesordfører Tomas Iver Hallem

6 tips til engasjerende og lærerik OD på skolen:

- Start forberedelsene tidlig. Løs opp timeplanen til Internasjonal Uke og integrer årets OD-tema i skolens øvrige timeplaner/periodeplaner. Bruk ODs undervisningsopplegg i undervisning i ulike fag også før Internasjonal Uke
- Gi elevene eierskap og mulighet til å medvirke ved å ta dem med på råd og la dem være med å forme Internasjonal Uke
- Involver samtlige lærere og bruk dem på det de er gode på
- Gjør OD synlig i hele skolemiljøet. Bruk plakater, informasjon på skjermer og i kantina, del ut skriv og snakk om OD for å skape oppmerksomhet
- Skap engasjement og eierskap ved å arrangere klassekonkurranser
- Planlegg minst ett samlingspunkt, f.eks. en kick-off, hvor hele skolen deltar

aksjoner

Skolene kan også arrangere aksjoner eller "stunts" for å engasjere elevene. I 2023 arrangerte frivillige i Oslo en aksjon i sentrum hvor de skapte en situasjon inspirert av et åsted. Frivillige lå midt i gaten med gule lapper som adresserte problemene i Colombia knyttet til drap på aktivister. Slike aksjoner er en spennende og lærerik måte å skape engasjement på og gjøre saker aktuelle og relevante.

19

tilbakeblikk

88

88

1988

OD-prosjektet i 1988 støttet rehabiliteringen av videregående skoler i Mosambik, og sikret alternativ utdanning for ungdommer rammet av apartheidregimets rasistiske utdanningspolitikk i Sør-Afrika.

Samarbeidspartnerne var Fellesrådet for det Sørlege Afrika, SAIH og Namibiaforeningen.

elevmedvirkning

Skolekomiteen har som oppgave å informere medelever om årets prosjekt, motivere dem til å delta, og sørge for at alt går som planlagt på selve OD-dagen. De står for planleggingen av aktiviteter og koordinering med lærere og administrasjon. Skolekomiteen er avgjørende for å sikre at OD blir en suksess på hver skole, og gir elever muligheten til å ta ledelse og vise engasjement for viktige globale saker.

alva sjöstrand

Skolekomiteseminarer fikk meg med i SK på skolen. Miljøet med de andre deltakerne på seminarer og opplegget var så sykt engasjerende. Jeg hadde egentlig aldri vært engasjert i OD før jeg ble med den helgen. Jeg fortsatte i år fordi jeg lærte mye om OD, og synes at det at ungdom hjelper ungdom var veldig motiverende. Det er jo litt stress innimellom, men det hjelper veldig at vi er mange som jobber for det samme.

zixi lou

Jeg ble med i SK fordi det var så mange hyggelige og engasjerte folk. Jeg hadde sett dem på skolen og kjente flere av dem. Venninnen min som satt i SK spurte meg om å bli med, og jeg sa ja uten å egentlig tenke så mye over det. Det var mer arbeid enn jeg så for meg, særlig fordi jeg går på musikklinja, men på grunn av samholdet i gruppa går det fint. Det er derfor jeg fortsetter.

en felles innsats

Årets prosjekt skal sørge for at ungdom i Guatemala får opplæring i klimatilpasset jordbruk og mulighet til å fullføre skolegangen. Kampen mot klimaendringer krever en felles innsats fra oss alle. Derfor er det utrolig bra at elever i Norge engasjerer seg. OD-dagen gir muligheten til å gjøre en forskjell. Jeg ønsker alle involverte lykke til!

Kunnskapsminister Kari Nessa Nordtun, 2024

Foto: Regjeringen

Forestill deg et liv hvor hver dag er en kamp for mat, hvor skole, deltidsjobb og venner kommer i andre rekke fordi magen er tom. Dette er hverdagen for mange ungdommer i Guatemala. Det å dyrke nok mat har blitt vanskeligere.

årets prosjekt

OD 2024 skal i samarbeid med Utviklingsfondet støtte ungdom i Guatemala sin kamp for matsikkerhet gjennom klimatilpasset jordbruk.

Guatemala er blant de mest utsatte landene for klimaendringer, og på grunn av stadig økende utfordringer knyttet til værforholdene, har det de siste årene blitt vanskeligere å dyrke nok mat. For mange ungdommer i Guatemala er jordbruk en sentral del av deres identitet. Foreldre, besteforeldre og generasjoner før dem har dyrket jorda i mange år. Nå opplever de mer ekstremt og uforutsigbart vær, som fører til at avlinger dør eller ødelegges av naturkatastrofer. I ytterste konsekvens fører det til at de ikke får dyrket nok mat, som de er avhengige av for å overleve.

-Før visste vi hvilken måned det skulle regne og hvilken måned det var varmt. Da kunne vi vite når det er bra å så og dyrke, og når det ikke er det. Det som skjer nå er at klimaendringene har truffet oss veldig hardt. Det er første gang vi har sett så store skader på åkeren.

Gerson er en av de unge bøndene i Guatemala som jobber med å finne nye jordbruksmetoder i det endrede klimaet.

- Tidligere jobbet vi med jordbruk på en tradisjonell måte som våre forfedre gjorde, men nå jobber vi hardt for å finne og teste ut nye strategier og løsninger.

Dominga, ung bonde i Guatemala

OD 2024 skal støtte unge bønder i Guatemala i nettopp denne viktige jobben – å finne nye måter å dyrke mat på i et endret klima. Ungdommene skal blant annet få opplæring i klimatilpasset jordbruk, entreprenørskap og politisk påvirkning. Gjennom disse tiltakene, og motstandskraften til ungdommen i Guatemala, skal OD 2024 bidra til økt matsikkerhet – en bit av gangen.

elev- demokrati

Prosjektvalg i OD er en grundig og demokratisk prosess som involverer ungdom fra start til slutt. Hvert år kan ulike organisasjoner søke om å få sitt prosjekt støttet av OD. Disse prosjektene må oppfylle visse kriterier, som å være ungdomsstyrte, bidra til langsiktig utvikling, og fokusere på å forbedre situasjonen for ungdom i utviklingsland.

Etter at søknadene er mottatt, blir de gjennomgått av ODs bistandsfaglige råd som vurderer prosjektene basert på relevans, gjennomførbarhet, og hvorvidt de oppfyller OD sine mål om å støtte ungdom i å få tilgang til utdanning, rettigheter og andre grunnleggende behov.

Deretter blir et utvalg av de beste prosjektene presentert for ungdom i Norge, som får mulighet til å stemme på hvilket prosjekt de ønsker å støtte. Denne stemmegivningen gir ungdom en direkte innflytelse på hva OD skal fokusere på det kommende året, og sikrer at prosjektet som blir valgt, har bred støtte blant de som deltar i aksjonen

Dette ungdomsstyrte prosjektvalget er en viktig del av OD sin demokratiske og inkluderende tilnærming.

ungdom i alle ledd

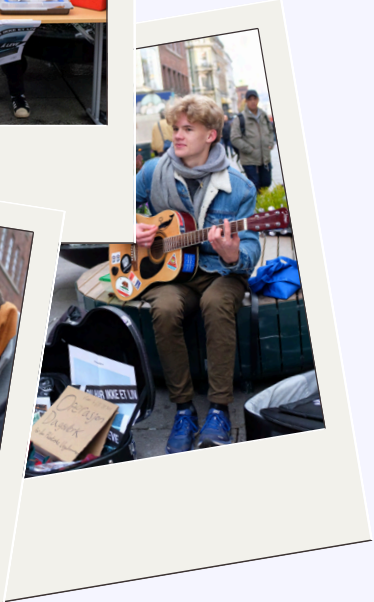

Najma & Nikolai
Hovedkomiteen 2023

verdens beste grunn til å kjøpe boller og kaffe i sentrum

For mange er OD-dagen deres første møte med arbeidslivet. Mange husker også kanskje hva de gjorde på OD-dagen. Arbeidserfaring er enormt nyttig som karriereveiledning på både ungdomsskole og videregående, og OD-dagen muliggjør det å teste ut ulike yrker underveis i utdanningen.

like viktig er muligheten for ekte arbeidserfaring

Med Sebastian Pandonis

– Jeg synes OD-dagen er utrolig relevant for ungdom på flere måter. For det første gir den innsikt i og muligheten til å jobbe for en viktig sak. Men like viktig er muligheten til å få reell arbeidserfaring, prøve ut et yrke man er nysgjerrig på, og kanskje finne noe man virkelig brenner for. Jeg har alltid følt at de som bare vasket hjemme og fikk noen hundrelapper av foreldrene sine, gikk glipp av en verdifull mulighet.

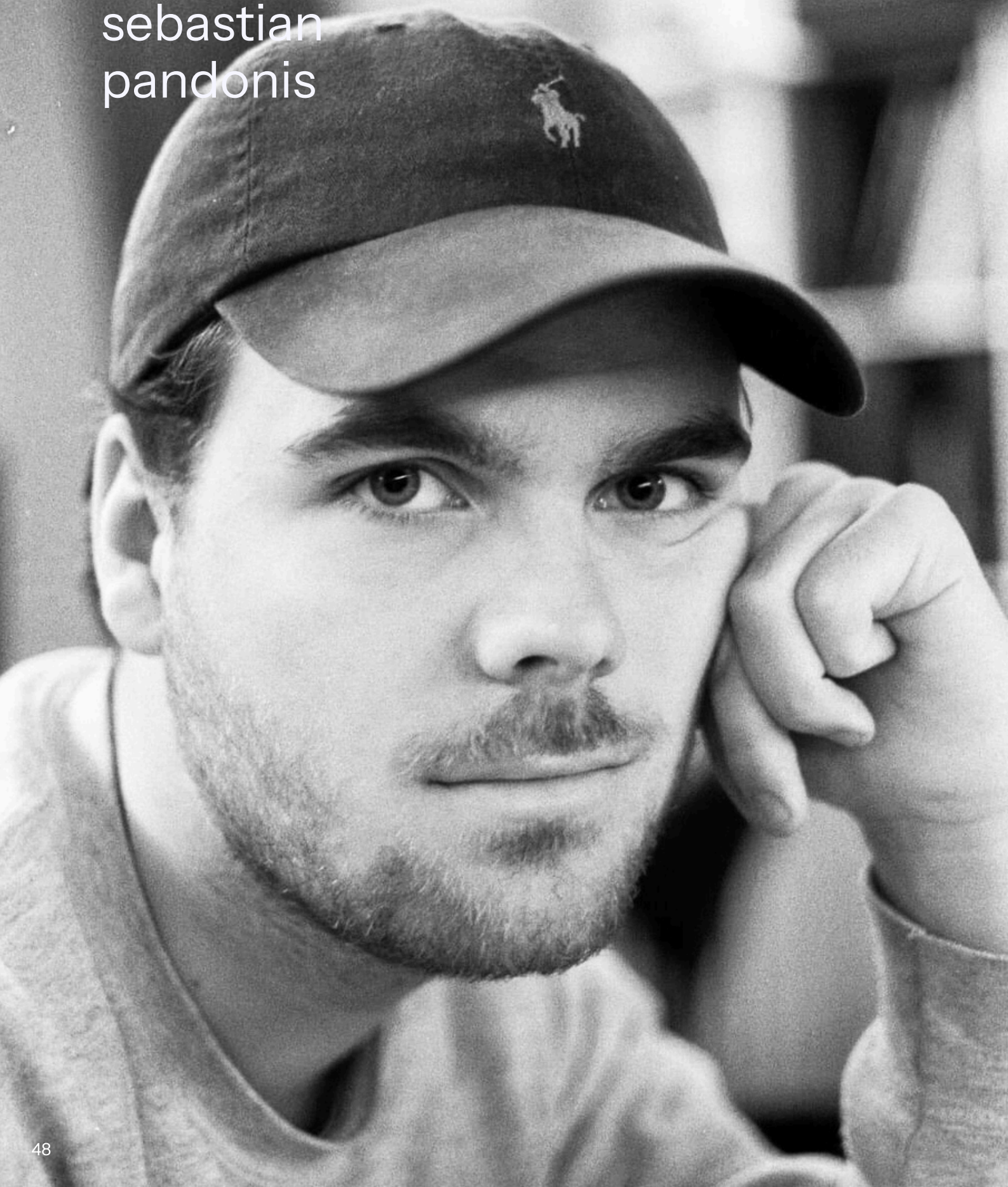
OD 2017

– På OD-dagen i 2017 jobbet jeg hos det kreative byrået Anorak NoA sammen med en klassekamerat. Vi fikk i oppdrag å utvikle ideer for hvordan vi kunne få flere ungdommer til å interessere seg for rørleggeryrket. Vi kom opp med to ideer. Den ene var en kampanje kalt #LoveYourSprekk, som skulle gjøre rørleggersprekken til noe å være stolt av. Den andre ideen spilte på klassiske, humoristiske klisjeer om rørleggeren som kommer på besøk, inspirert av gamle erotiske filmer. Ingen av dem ble realisert, men det var en morsom og lærerik opplevelse.

Jeg kom i kontakt med Anorak gjennom en utlysning som OD la ut på Facebook. På den tiden hadde jeg allerede en gryende interesse for reklame og kreativ kommunikasjon, så jeg sendte inn en søknad. Resten er historie.

sebastian
pandonis

Hvilke erfaringer satt du igjen med etter OD-dagen?

– Det var faktisk så gøy at jeg bestemte meg for å utdanne meg innen kreativ kommunikasjon. Ironisk nok endte jeg senere opp med en jobb i nettopp Anorak NoA. Å få muligheten til å utvikle ideer som skal vekke oppmerksomhet, være morsomme, rørende eller interessante, føltes nesten for godt til å være sant.

Hvorfor mener du det er viktig at ungdom lærer om global urettferdighet og solidaritet?

– Det er helt essensielt. Vi er så heldige å bo i et land hvor de aller fleste har det veldig bra. Vi har vunnet fødselslotteriet, og med det kommer et ansvar. Det er viktig at vi bruker litt av ressursene våre, både tid og penger, til å hjelpe de som ikke har vært like heldige. Det handler om å være bevisst på urettferdigheten i verden, og å ta aktive valg for å gjøre en forskjell.

Foto: Privat/Sebastian Pandonis

OD-dagen er vårt handlingsalternativ for ungdom som ønsker å gjøre noe med urettferdighet. Elevene velger selv om de ønsker å jobbe på OD-dagen basert på kunnskapen de har fått under IU, og dermed en måte å praktisere påvirkningsarbeid og styrke elevers demokratideltakelse.

tilbakeblikk

2015

OD-prosjektet i 2015 hadde som mål å støtte ungdom sine seksuelle og reproduktive rettigheter i Argentina, Peru og Chile, i samarbeid med Amnesty International.

Prosjektet jobbet med å bedre seksualundervisningen i skolene og sikre ungdom tilgang til trygge helsetjenester. Ungdom ledet kampanjer som har resultert i betydelige gjennomslag for seksuelle og reproduktive rettigheter i flere land. Blant de viktigste seirene er vedtaket av loven om kjønnsidentitet i Chile (2018), Høyesteretts avgjørelse som støttet kjønnsundervisning i skolen i Peru (2019), og legaliseringen av abort i Argentina (2020). I tillegg ble det lansert en toårig kampanje for helhetlig seksualundervisning i ni latinamerikanske land.

ungdoms- frivillighet

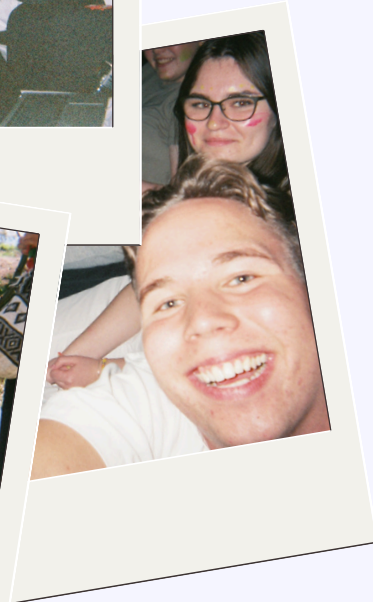
Frivillige spiller en sentral rolle i gjennomføringen av OD, både på nasjonalt og lokalt nivå. Disse engasjerte personene, som er elever selv, bidrar med tid, energi og ressurser for å sikre at aksjonen blir vellykket hvert år. På skolenivå er mange frivillige medlemmer av skolekomiteen, hvor de tar ansvar for å organisere og koordinere aktiviteter, samt informere og motivere medelever. På nasjonalt nivå kan frivillige også være involvert i større oppgaver som å planlegge kampanjer, utforme informasjonsmateriell og holde foredrag. Gjennom sitt arbeid får de muligheten til å utvikle viktige ferdigheter som lederskap, samarbeid og kommunikasjon, samtidig som de bidrar til en større sak. Frivilligheten er hjertet i OD og er avgjørende for at aksjonen år etter år kan mobilisere ungdom over hele landet til å støtte viktige internasjonale prosjekter.

jakob aandraa

Foto: Espen Brække Grønberg, LNU

Å engasjere seg i OD har vært et av de beste og viktigste valgene jeg har tatt i livet. Til sammen var jeg engasjert i aksjonen i sju år. På grunn av mitt engasjement i OD har jeg nå blitt valgt som frikjøpt styreleder for Landrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU), barne- og ungdomsfrivillighetens paraplyorganisasjon, for en periode på to år. I tiden fra OD setter jeg mest pris på alle de små ferdighetene jeg har lært, vennene jeg har fått, og innsatsen som har betydd noe for andre og meg. Ved å engasjere meg frivillig har jeg fått muligheten til å ta ansvar, interessere meg for ulike oppgaver, og prøve disse ut. Dette har gjort at jeg finner det mer naturlig og gøy å ta ansvar, og ser på det som en måte å utvikle både et prosjekt og meg selv, heller enn som en byrde.

gytis blaževičius

Solidaritet med ungdom i resten av verden har alltid vært en viktig søyle i klima- og miljøkampen. Å forstå hvordan mennesker i resten av verden påvirkes av samfunnsstrukturene og konsekvensene av disse er essensielt for å føre en god politikk og skape et bevisst forhold til forbruk også hos oss i rike vestlige land. At ungdom i nord får muligheten til å engasjere seg (eller noen ganger blir litt tvunget til å engasjere seg) skaper mennesker med mer omsorg og forståelse for verden de lever i, og ikke minst viser at ingenting er hugget i stein. Verden kan endres, verden kan bli bedre på grunn av deg. For verden endres av ungdom. Kanskje ikke med en gang, men ungdommene blir en dag voksne. Så gi disse fremtidige voksne møteplasser og verktøy til å engasjere seg og til å bygge håp om en bedre verden for alle.

madelen kloster

Engasjement er den viktigste grunnsteinen i samfunnet. Uten engasjerte mennesker hadde vi ikke hatt idrett, kultur eller et velfungerende demokrati. Man kan engasjere seg i fotballklubben, på teateret, i politikken og mange andre steder, og det er skikkelig gøy. Det viktigste er at når man er engasjert, så bryr man seg. Som elev bryr du deg om hvordan du har det på skolen, det er et engasjement! Bruk det engasjementet aktivt, vær med å medvirke hvordan du og dine medelever skal ha det på skolen. Ikke minst oppfordrer jeg deg til å bruke engasjementet ditt til å hjelpe elever utenfor Norge til å også kunne bruke sitt engasjement gjennom å jobbe på OD-dagen, og til og med kanskje ha et verv i OD. Elevmedvirkning er nemlig det viktigste for å få til en skole på elevenes premisser i vårt land og i hele verden. Mitt engasjement startet da jeg gikk på barneskolen, og nå har jeg muligheten til å bruke engasjementet mitt hver dag i Elevorganisasjonen for at vi elever sammen skal kunne skape en skole på elevenes premisser.

Foto: Elevorganisasjonen

Arendalsuka 2024

20

18

tilbakeblikk

2018

OD-prosjektet i 2018 støttet ungdom i Palestina med tiltak som fremmer fredsarbeid, likestilling og mental helse. Til tross for en utrolig krevende kontekst har prosjektet hatt veldig spennende resultater.

Det er etablert lokale elevkomiteer som har nominert representanter til et nasjonalt elevråd. I tillegg har det vært fokus på traumebehandling og psykososial oppfølging av ungdom som har sittet i israelske militærfengsler, eller som på andre måter har hatt traumatiske møter med den israelske okkupasjonen.

Situasjonen i Palestina har vært ekstremt krevende siden krigen på Gaza brøt ut 7. oktober 2023. 18. desember 2023 ble hovedkvarteret til YMCA Gaza truffet i et luftangrep, hvor åtte ble drept og mange flere skadet.

150 personer

Informational poster with text and a table.

450 foredrag i året

Hvert år gjennomfører vi skolebesøk og holder hundrevis av foredrag for å gi innsikt i årets OD-prosjekt og de strukturelle årsakene bak global urettferdighet. Vi ønsker ikke bare å opplyse om de globale sammenhengene som påvirker oss alle, men også å motivere ungdom til å handle for en mer rettferdig verden.

Takket være engasjement i OD har June gått fra sosial angst til å holde foredrag for 1000 elever

Av Simon Aldra, Brønnøysund Avis - 8. november 2023

June Skraamo fra Brønnøysund anbefaler engasjement i OD varmt. I tillegg til å hjelpe ungdommer i andre deler av verden har det hatt stor betydning for henne personlig.

Hun går VG1 studiespesialisering, og er en av 11 medlemmer i Distriktskomiteen for OD på Helgeland.

-Jeg har alltid engasjert meg for menneskerettigheter og for at alle skal være like mye verd og ha like rettigheter. Årets dagsverk er viktig, sier hun.

Trenger nye medlemmer

Hun lærte først om OD da hun gikk på ungdomsskolen på Salhus. I niende klasse ble hun med i skolekomiteen der, og året etter deltok hun på seminar og lærte mye. Så søkte hun seg til distriktskomiteen i desember i fjor.

-Vi bruker fritida vår på å hjelpe skolene med å arrangere OD. Uten hjelp fra oss kan det bli krevende for skolekomiteene, i helga som kommer arrangerer de tre distriktskomiteene i Nordland seminar for hele fylket i Bodø. Da skal vi evaluere årets OD og skolekomiteene skal lære om hvordan de arrangerer OD neste år, forteller hun.

Fremover skal det også rekrutteres nye medlemmer til distriktskomiteen. Det anbefaler Skraamo at man søker på.

-Akkurat nå holder vi på å finne nye medlemmer. Det er mange som ikke kan være med til neste år, og derfor håper vi å få flere interessert i å søke når det er tid for det.

Fra sosial angst til foredrag

Å engasjere seg i OD betyr mye for henne. På den ene siden er det selvsagt et spørsmål om å hjelpe andre, men på et mer personlig plan har hatt stor betydning for Skraamos egen personlige utvikling. Det er en del av bakteppet når hun anbefaler andre å engasjere seg.

-OD har hjulpet meg både fysisk og psykisk. Jeg har blitt flinkere muntlig på skolen og privat, det har hjulpet meg på så mange måter. Jeg hadde ganske ekstrem sosial angst og turte egentlig ikke være med folk, men i distriktskomiteen lærte jeg meg å holde foredrag og fikk bedre selvtillit, forteller hun.

Distriktskomiteene holder blant annet foredrag på skoler, og Skraamo har holdt foredrag både på Brønnøysund videregående skole og andre skoler, blant annet Polarsirkelen videregående skole på Mo og Hilstad skole på Brønnøy.

Hvordan var det for deg å stå foran en hel skole og holde foredrag for første gang?

-Det var skikkelig ekstremt. Jeg husker jeg var sykt stressa første gang, men så gikk det jo kjempebra og jeg fikk mange gode tilbakemeldinger. Nå tør jeg stå foran folk. Da jeg holdt foredrag på Polarsirkelen var det mer enn tusen elever. Det var en skikkelig kul opplevelse.

Kan få jobbtilbud

Hun mener også hun har lært mer gjennom året i distriktskomiteen om spørsmål som menneskerettigheter og globale problemer enn på tre år på ungdomsskolen.

-Uansett om det er i skolekomiteene eller distriktskomiteen anbefaler jeg å engasjere seg. Man trenger ikke engasjere seg mye heller, men å jobbe på OD-dagen kan hjelpe senere i arbeidslivet. Jeg kjenner flere som fikk jobbtilbud etter å ha jobbet på OD-dagen.

20

tilbakeblikk

01

2001

OD-prosjektet i 2001 støttet urfolk i Indonesia, Malaysia og Papua Ny-Guinea sin rett til å leve slik de ønsker. Det var Regnskogfondet som var samarbeidspartner.

Prosjektet har bidratt til bygging av skoler og rettighetsopplæring av urfolksgrupper i provinsen Sarawak nord på øya Borneo i Malaysia, Mentawai-øyene utenfor Sumatra i Indonesia, og i Papua Ny-Guinea.

Prosjektet har også jobbet mot ulovlig hogst, og i 2011 ble den første rettskjennelsen i Papua Ny-Guinea gjort der et tømmerselskap måtte betale erstatning for ulovlig hogst.

NGS-INNSAMLINGEN

FREDAG
13. OKTOBER

OPERASJON DAGSVERK

ROM 314 AKERS SPAREBANK GRENSEN 3 OSLO 1

Norges Gymnasiastsamband (NGS) slo seg sammen med Norsk Elevorganisasjon i 1999 og ble dagens **Elevorganisasjonen.**

Anna
Hovedkomiteen 2023

Hvordan kan vi sikre at alle barn og unge lærer i skolen?

Av Mathias Slettholm, politisk utdanningsrådgiver i Redd Barna

Vi har fått mange barn i verden på skolen. Nå må vi gjøre mer for å sikre at man faktisk lærer der.

Først og fremst, gratulerer så mye med 60 år for engasjement for verdens barn og unge. Seks tiår med engasjement for at ungdom selv kan endre verden. Det er imponerende. Vi støtter deres viktige arbeid for å sikre at unge mennesker, uavhengig av hvor de er født, får tilgang til kvalitetsutdanning. OD er solidaritet i praksis. Ved å donere en dags skolearbeid eller lønn til utdanningsprosjekter rundt om i verden hjelper man ikke bare de som trenger det mest, man står også for en viktig læringsprosess for de involverte elevene – meg selv inkludert.

Den viktige rettighetskampen

Utdanning er grunnmuren i ethvert samfunn, og er en fundamental menneskerettighet. Den er nøkkelen til personlig utvikling og en forutsetning for sosial og økonomisk fremgang. Utdanning gir ikke bare kunnskap og ferdigheter, men fremmer også kritisk tenkning, empati og forståelse for globalt medborgerskap. I en verden hvor ulikhetene stadig øker, er utdanning et kraftfullt verktøy for å bekjempe fattigdom og fremme rettferdighet.

For rettferdighet trengs. I en tid hvor verden står overfor komplekse utfordringer som klimaendringer, konflikter og globale helsekriser, er utdanning mer relevant enn noensinne. Det er gjennom utdanning vi kan fostre neste generasjons ledere, innovatører og tenkere som vil være rustet til å håndtere disse utfordringene. Utdanning gir også håp og muligheter for de som lever i de mest sårbare samfunnene, og kan være en vei ut av voldsspiraler og undertrykkelse.

Bør være fornøyde, men mye som gjenstår

Ser vi på tallene er det fortsatt svært mye som gjenstår før alle har fått god kvalitetsutdanning. Men vi skal også være stolte. På 1960-tallet var det i mange fattige land mindre enn halvparten av barna som gikk på skolen. Nå begynner 96 % av alle gutter og 95 % av alle jenter. Det er selvfølgelig ikke godt nok, men utviklingen gjennom ODs levetid har vært formidabel. Det er imidlertid fortsatt en utfordring at barna på skolen ikke lærer så mye som de skal. Faktisk er det hele syv av ti tiåringer i fattige land som ikke kan lese eller forstå en enkel tekst. Da har du et dårlig utgangspunkt for resten av livet.

Foto: Muhannad Khaled/Save the Children

Så hva kan vi gjøre med problemet?

Det er lett å svartmale situasjonen, men i et historisk perspektiv går det fremover. Det finnes også gode løsninger for hvordan vi kan sørge for at flere barn i verden lærer. Her er tre konkrete løsninger:

- Trygghet på skoleveien og i skolen. Det er flere konflikter i verden enn noen gang, og det påvirker naturligvis også utdanningssektoren. I 2023 var det flere angrep på skoler enn noe år tidligere registrert. Om du ikke føler deg trygg på vei til skolen eller i skolen er det vanskelig å konsentrere seg om å lære. Norge er heldigvis en viktig bidragsyter til arbeidet med Trygge Skoler erklæringen (Safe Schools Declaration/SSD). Erklæringen som har som mål å hindre angrep på skoler ved at statene følger internasjonale retningslinjer mot militær bruk av utdanningsinstitusjoner, både skoler og universiteter.
- Lærerne må ha bedre betalt. Læreren er den viktigste personen i klasserommet. Mange utdannede lærere i verden jobber ikke som lærere, og i mange land får lærere svært dårlig betalt. Dette kan ikke endres i en håndvending, men heldigvis finnes det initiativer. Blant annet legger en skattekonvensjon i FN til rette for at færre folk kan unndra seg skatt. Det gjør det mer sannsynlig at lærere forblir i skolen. Nasjonal ressursmobilisering står for 97 % av utdanningsfinansiering. Da må alle gode krefter bidra til at vi unngår at rike folk gjemmer bort penger i skatteparadiser.
- Global utdanningsbistand må prioriteres. Dette er kanskje det viktigste Norge kan gjøre. Dessverre har det gått i feil retning etter pandemien: rike land deler stadig mindre av sitt overskudd med fattige. Norge har for eksempel kuttet en milliard, eller omtrent en tredjedel av all utdanningsstøtten på to år. Det er naturligvis slik at land selv har et ansvar for å utdanne egen befolkning, men mange barn og unge bor i verden hvor dette ikke strekker til. Da burde Norge og andre likesinnede land stille opp mer enn vi gjør i dag. Vi nyter veldig godt av en mer utdannet befolkning globalt.

I en verden som kan virke håpløs er håp ekstra viktig. Solidaritet med andre er avgjørende om man skal få alle barn og ungdommer til å lære og bidra godt inn i sine egne samfunn. Her er heldigvis OD og Redd Barna helt på linje. Takk for alt dere bidrar med for å gjøre skolehverdagen bedre for barn og unge over hele verden!

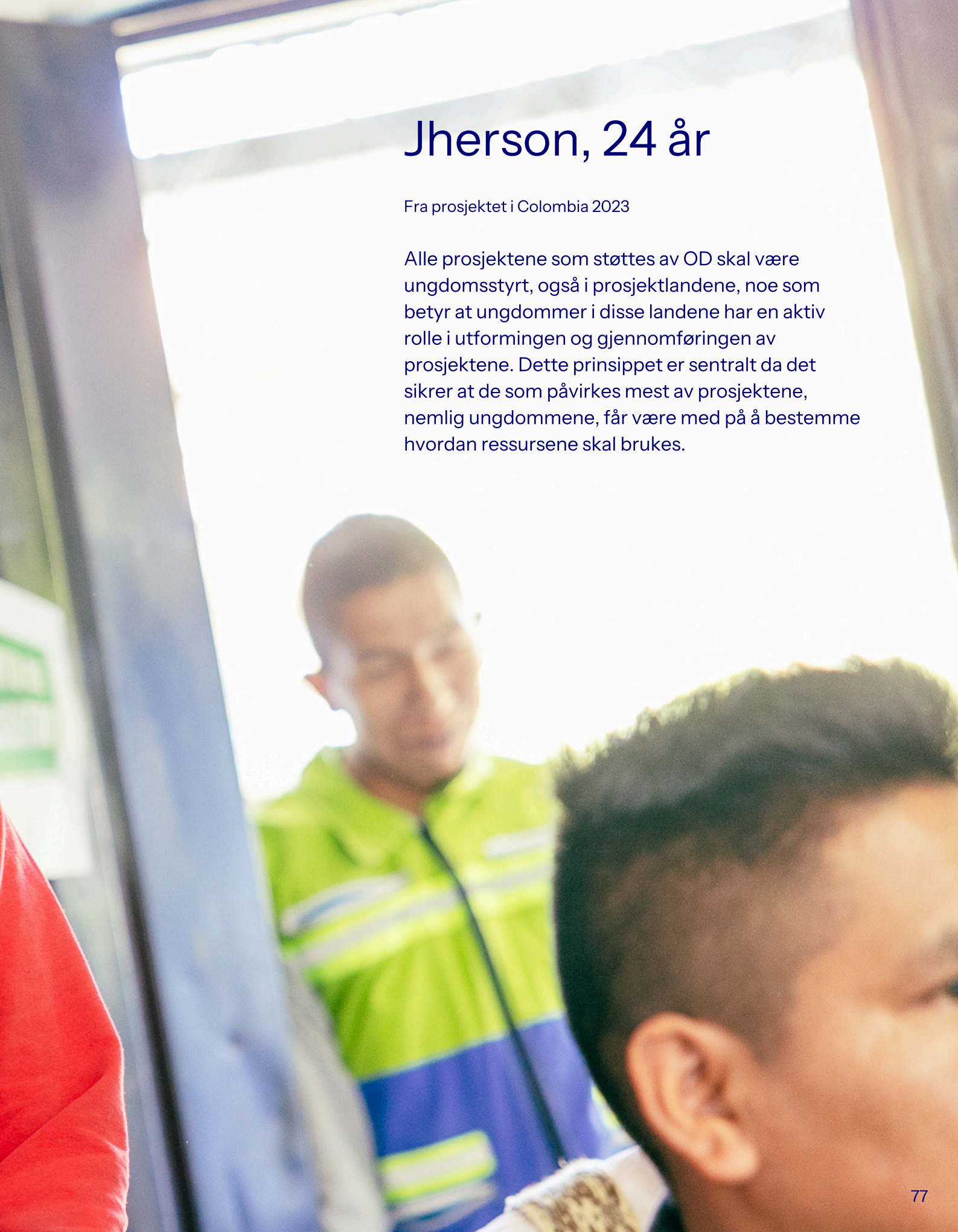
Foto: Roni Ahmed / Save the Children

Jherson, 24 år

Fra prosjektet i Colombia 2023

Alle prosjektene som støttes av OD skal være ungdomsstyrt, også i prosjektlandene, noe som betyr at ungdommer i disse landene har en aktiv rolle i utformingen og gjennomføringen av prosjektene. Dette prinsippet er sentralt da det sikrer at de som påvirkes mest av prosjektene, nemlig ungdommene, får være med på å bestemme hvordan ressursene skal brukes.

Vi endrer ikke verden på en dag,
men én dag av gangen.

Utformet av OD
Trykk: Spir Oslo
Utgitt 2024

Har du spørsmål om innhold i dette
magasinet? **Kontakt oss på od@od.no**

66

00

66

00

60